

IZRAVNA PLAĆANJA

Izravna plaćanja predstavljaju godišnju potporu dohotku koja se dodjeljuje aktivnim poljoprivrednicima za obavljanje poljoprivredne aktivnosti na poljoprivrednom gospodarstvu. Dodjeljuju se za proizvodnju, uzgoj ili sadnju poljoprivrednih proizvoda, za uzgoj ili držanje stoke, kao i za održavanje poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj.

Da bi ostvarili izravna plaćanja poljoprivrednici koji obavljaju poljoprivrednu aktivnost trebaju biti **aktivni poljoprivrednici**, poljoprivredno zemljište koje je predmet izravnih plaćanja mora biti upisano u ARKOD sustav, a sva stoka evidentirana u Jedinostvenom registru domaćih životinja (JRDŽ).

Aktivni poljoprivrednik je:

-fizička osoba upisana u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava čiji je standardni ekonomski rezultat veći od 3.000 EUR, u skladu sa Zakonom o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu („Narodne novine“, br.29/18 i 32/19),

-fizička i pravna osoba upisana u Upisnik poljoprivrednika u skladu s Pravilnikom o Upisniku poljoprivrednika („Narodne novine“, br. 62/19 i 91/20), čiji je standardni ekonomski rezultat veći od 3.000 EUR.

Aktivnim poljoprivrednikom smatraju se svi poljoprivrednici koji su u prethodnoj godini primili izravna plaćanja u iznosu manjem od 5.000 eura. Prag od 5.000 eura koristi se kako se iz dodjele izravnih plaćanja ne bi isključili poljoprivrednici kojima poljoprivreda nije jedini izvor prihoda ali doprinose vitalnosti, očuvanju i održavanju ruralnog prostora.

Minimalni zahtjevi za primanje izravnih plaćanja

Za ostvarivanje izravnih plaćanja minimalna prihvatljiva poljoprivredna površina iznosi 1 hektar. U slučaju proizvodno vezanih izravnih plaćanja minimalni iznos potpore iznosi 200 eura.

Godišnja financijska omotnica za izravna plaćanja iznosi 374.770.237 eura, odnosno u razdoblju od 2023. – 2027. iznosi 1.873.851.185 eura.

Struktura izravnih plaćanja u novom programskom razdoblju 2023. – 2027. slična je dosadašnjoj strukturi, odnosno intervencije u okviru izravnih plaćanja obuhvaćaju proizvodno nevezane i proizvodno vezane potpore.

1. Proizvodno nevezane potpore:

- o Osnovna potpora dohotku za održivost (38% financijske omotnice)
- o Dodatna preraspodijeljena potpora dohotku za održivost (20% financijske omotnice, za prvih 30 ha)
- o Eko sheme (25% financijske omotnice)
- o Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike (2% financijske omotnice, za prvih 50 ha)

2. Proizvodno vezana potpora dohotku (15% financijske omotnice)

5.1. Intervencije za izravna plaćanja

Intervencija 21.01. - Osnovna potpora dohotku za održivost

Osnovna potpora dohotku za održivost je proizvodno nevezano izravno plaćanje koje se ostvaruje po površini, **temeljem osnovnih prava na plaćanja** koje korisnici posjeduju i koje aktiviraju s prihvatljivim hektarima. Prihvatljivi korisnik je aktivni poljoprivrednik, te ima u korištenju poljoprivredno zemljište upisano u ARKOD sustav. Ostali osnovni uvjeti uključuju: ispunjavanje uvjeta minimalnih zahtjeva za primanje izravnih potpora, pravovremeno podnošenje jedinstvenog zahtjeva, ostale dokumentacije i dr. Dodjeljuje se za minimalno 1 ha površine prihvatljivog poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD.

Osnovna potpora dohotku predstavlja značajan dio prihoda mnogih poljoprivrednika i na taj način osigurava pristojan životni standard poljoprivrednog stanovništva. Također, doprinosi održavanju investicijskog kapaciteta na gospodarstvima, što je uvjet tranzicije na inovativnu, otporniju i ekološki prihvatljiviju poljoprivredu. Kroz osnovnu potporu dohotku za održivost utjecat će se na smanjenje razlika između niske razine dohotka u poljoprivrednom sektoru u usporedbi s drugim sektorima gospodarstva te omogućiti poljoprivrednim gospodarstvima stabilan i dostatan dohodak. Iznos financiranja kroz osnovnu potporu dohotku za održivost (38% omotnice) ipak je u određenoj mjeri ograničen uslijed dodatne potpore za preraspodijeljeno plaćanje (20% omotnice), plaćanja za eko sheme (25% omotnice), proizvodno vezanih plaćanja (15% omotnice) te dodatne potpore dohotku za mlade poljoprivrednike (2%).

Zadržavanjem sustava prava na plaćanja i provođenjem unutarnje konvergencije spriječit će nagli pad u iznosu potpore koji bi se dogodio u slučaju odabira jedinstvenog iznosa potpore. Nakon djelomične unutarnje konvergencije provedene u Hrvatskoj tijekom 5 godina (2015.-2019.), unutarnja konvergencija nastaviti će se od 2023. do 2026. godine. Izjednačavanje vrijednosti prava na plaćanje provodit će se ravnomjerno u jednakim koracima tijekom razdoblja 2023. – 2026. godine i to metodom pune konvergencije. Jedinična vrijednost prava na plaćanje s početnom vrijednosti nižom od nacionalne jedinične vrijednosti u 2023. godini povećava se do 2026. godine, u četiri jedna koraka svake godine za četvrtinu razlike između početne jedinične vrijednosti toga prava i 100% planiranog prosječnog jediničnog iznosa za osnovnu potporu dohotku za godinu zahtjeva 2026.

Korisnicima čija je početna jedinična vrijednost prava na plaćanja veća od prosječne nacionalne vrijednosti prava smanjivat će se vrijednost prava, pri čemu će se korisnicima iznad prosječne vrijednosti uzimati onoliko koliko je potrebno korisnicima ispod prosječne vrijednosti. **VAŽNO!!! U 2026. godini sva prava na plaćanja nakon primjene pune konvergencije imat će istu vrijednost prosječnog jediničnog iznosa osnovne potpore dohotku planiranog za 2026. godinu (130,00 EUR).**

Odstupanje od planiranog jediničnog iznosa postavljeno je na 10% s obzirom na mogućnost većeg/manjeg broja zahtjeva i površina ili (ne)mogućnosti ispunjavanja svih kriterija od strane korisnika.

Minimalni planirani jedinični iznos: 117,00 EUR

Maksimalni planirani jedinični iznos: 143,00 EUR

Nacionalna rezerva financirat će se godišnjim izdvajanjem od 3% iz gornje granice osnovne potpore dohotku za održivost, prvenstveno prioritarnim kategorijama mladih poljoprivrednika i novih poljoprivrednika. Ostale kategorije poljoprivrednika kojima se mogu dodijeliti sredstva iz nacionalne rezerve su: poljoprivrednici čijih se najmanje 50% poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD nalazi na područjima posebne državne skrbi, otocima i poluotoku Pelješcu, brdsko-planinskim područjima, kao i poljoprivrednici čijih se najmanje 50% poljoprivrednih površina upisanih u ARKOD nalazi na područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima, Poljoprivrednici koji su stekli pravo korištenja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske; ostali poljoprivrednici koji nisu obuhvaćeni niti jednom od ostalih kategorija za korištenje nacionalne rezerve, a kojima u programskom razdoblju 2015.-2022 nisu bila dodijeljena prava na plaćanja iz nacionalne rezerve; poljoprivrednici koji obrađuju poljoprivredno zemljište razminirano tijekom prethodne godine; poljoprivrednici kojima zbog više sile ili iznimnih okolnosti nisu mogla biti dodijeljena prava na plaćanja. Ukoliko bi nacionalna rezerva bila nedovoljna za sve potrebe, u tom bi se slučaju provelo linearno smanjenje vrijednosti svih prava na plaćanja.

Prava na plaćanja

Sva prava na plaćanja koja nisu aktivirana dvije uzastopne godine vratit će se u nacionalnu rezervu.

Korisnici mogu prava na plaćanja koja im više ne trebaju i dobrovoljno vratiti u nacionalnu rezervu.

Prava na plaćanja mogu se prenositi samo između korisnika sa sjedištem gospodarstva na području Republike Hrvatske, osim u slučaju prijenosa prava na plaćanja nasljeđivanjem. Prava na plaćanja mogu se prenositi sa zemljištem ili bez zemljišta i to prodajom, darivanjem, nasljeđivanjem ili davanjem prava na plaćanja u zakup. Prijenos prava na plaćanja, neovisno o načinu prijenosa, neće imati za posljedicu smanjenje vrijednosti prava na plaćanja.

Intervencija 26.01. - Dodatna preraspodijeljena potpora dohotku za održivost

Jedna od slabosti sustava izravnih plaćanja je izražena neravnoteža između velikih i malih korisnika u smislu udjela u korištenju sredstava potpore. Stoga nisu na zadovoljavajući način ostvareni učinci dohodovnih transfera koji su trebali rezultirati stabiliziranjem prihoda i ublažavanjem rizika za manje poljoprivredne proizvođače. Preraspodjelom dijela dohodovne potpore u izravnim plaćanjima od najvećih korisnika prema malim i srednjim poljoprivrednicima doprinijet će se pravednijoj raspodjeli potpore između poljoprivrednika prema veličini njihovog gospodarstva. Sa sadašnjih 10% omotnice za prvih 20 ha, omotnica za dodatnu preraspodijeljenu potporu dohotku obuhvatit će 20% od raspoložive omotnice za izravna plaćanja, koja će se isplaćivati za prvih 30 prihvatljivih hektara. Povećanje prihvatljivih hektara sa 20 na 30 hektara ima za cilj još izraženiju potporu malim i srednjim poljoprivrednim gospodarstvima. Simulacije usporedbe kombiniranog učinka osnovnog plaćanja dohotku i preraspodijeljenog plaćanja (43% omotnice i 10% omotnice za prvih 20 hektara) u razdoblju 2015.-2022 godine u odnosu na osnovnu potporu dohotku za održivost i dodatnu preraspodijeljenu potporu dohotku (38% omotnice i 20% omotnice za prvih 30 ha) pokazale su da će se korisnicima s manjim brojem hektara i nižom vrijednosti prava na plaćanja povećati izravna plaćanja i to najviše kategoriji poljoprivrednih gospodarstava do 20 ha, a povećanje će biti izraženo i za gospodarstva do 50 ha. Korisnicima s većim brojem hektara (iznad 50 ha) i višim vrijednostima prava na plaćanja izravna plaćanja će se smanjiti. Na taj način povećati će se izravna plaćanja po hektaru za poljoprivredna gospodarstva veličine do 50 ha, odnosno za 96,7% korisnika izravnih plaćanja u RH, dok će biti smanjena za 3,3% korisnika koji imaju iznad 50 ha.

Prihvatljivi korisnik je aktivni poljoprivrednik te ima u korištenju poljoprivredno zemljište upisano u ARKOD sustav.

Ostali osnovni uvjeti uključuju: ispunjavanje uvjeta minimalnih zahtjeva za primanje izravnih potpora, pravovremeno podnošenje jedinstvenog zahtjeva i ostale dokumentacije i dr.

Dodjeljuje se za minimalno 1 ha površine prihvatljivog poljoprivrednog zemljišta upisanog u ARKOD.

Prihvatljivi su svi korisnici osnovne potpore dohotku za održivost.

Iznos potpore neće biti veći od iznosa potpore po prihvatljivom hektaru za osnovnu potporu dohotku za održivost.

U odnosu na programsko razdoblje 2015.-2022. godine kada je potpora isplaćivana za prvih 20 hektara i 10% omotnice izravnih plaćanja, povećanjem praga na prvih 30 hektara i 20% omotnice izravnih plaćanja procijenjen je planirani jedinični iznos od 110,12 EUR/ha. Planirani jedinični iznos dodjeljuje se po hektaru, a ovisi o broju zaprimljenih zahtjeva i broju prihvatljivih hektara odobrenih za potporu. Minimalno i maksimalno odstupanje od planiranog jediničnog iznosa postavljeno je na 10% s obzirom na mogućnost većeg/manjeg broja zahtjeva i površina ili (ne)mogućnosti ispunjavanja svih kriterija od strane korisnika.

Minimalni iznos potpore je 99,20 EUR/ha, a maksimalni iznos potpore je 121,24 EUR/ha.

VAŽNO!!! Uzimajući u obzir povećanu ambiciju za pravedniju raspodjelu Dodatne preraspodijeljene potpore dohotku za održivost, prag od 30 ha pratit će se na razini povezanih pravnih osoba, temeljem podataka iz odgovarajućih nacionalnih registara, pri čemu dodatnu preraspodijeljenu potporu dohotku za održivost može ostvariti samo jedan poduzetnik.

Intervencija 30.01. - Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike

Mladi poljoprivrednik

Mladi poljoprivrednik je fizička osoba starija od 18 godina koja je po prvi put postavljena kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva, ali ne dulje od 5 godina u godini podnošenja zahtjeva za potporu/u trenutku podnošenja zahtjeva za potporu te koja samostalno upravlja poljoprivrednim gospodarstvom i odgovorna je za obavljanje poljoprivrednih aktivnosti na gospodarstvu na poljoprivrednim resursima u posjedu (zemljište, stoku) koji su upisani u nadležne registre. Mladi poljoprivrednik, odgovorna osoba u trgovačkom društvu, mora biti vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala društva.

Mladi poljoprivrednik, nositelj poljoprivrednog gospodarstva, posjeduje odgovarajuća stručna znanja i vještine o poljoprivredi što dokazuje:

- svjedodžbom srednje stručne spreme o završenom obrazovanju poljoprivrednog, prehrambeno tehnološkog ili veterinarskog smjera ili
- potvrdom o završenom diplomskom ili preddiplomskom studiju agronomskog, prehrambeno tehnološkog ili veterinarskog smjera ili
- radnim iskustvom u području poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine u trajanju od najmanje dvije godine te potvrdom o završenom prizatom strukovnom tečaju iz područja poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine potvrđenom od strane nadležnog tijela.

Depopulacija ruralnih područja i smanjenje broja mladih poljoprivrednika prepoznati su kao prijetnje za hrvatski poljoprivredni sektor. Iako je u zadnjih desetak godina poboljšana omjer mlađih i starijih poljoprivrednika u Hrvatskoj, udio mladih nositelja poljoprivrednih gospodarstava je još uvijek veoma nizak (u 2016. zabilježeno je 5,2% poljoprivrednika dobne skupine do 35%). Za razvoj modernog i konkurentnog poljoprivrednog sektora neophodno je povećati udio mladih poljoprivrednika i osnažiti njihova poljoprivredna gospodarstva. Mladi poljoprivrednici u prosjeku su tehnički učinkovitiji i posjeduju gospodarstva veće prosječne veličine od starijih poljoprivrednika. Mladi poljoprivrednici iskazuju veću spremnost za tehnološke promjene i lakše se prilagođavaju izazovima vezanim uz tehnološke promjene u proizvodnji, nove proizvodne prakse ili promjene na tržištu. Također iskazuju veći interes za stručno usavršavanje. Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike može potaknuti veće uključivanje mladih u sektor poljoprivrede, što će predstavljati izravni doprinos specifičnom cilju generacijske obnove poljoprivrede, ali i dovesti do boljih gospodarskih rezultata u poljoprivrednom sektoru. U razdoblju od 2015. do 2020. plaćanje za mlade poljoprivrednike u izravnim plaćanjima koristilo je ukupno 13.424 mladih poljoprivrednika za prvih 50 hektara uz uvjet obvezne edukacije ili obrazovanja u području poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine.

Potpore se za razdoblje od pet godina odobrava korisnicima osnovne potpore dohotku za održivost čiji nositelj:

- nije stariji od 40 godina u godini podnošenja prvog zahtjeva za osnovno plaćanje
- prvi puta osniva poljoprivredno gospodarstvo u godini podnošenja prvog zahtjeva za osnovno plaćanje ili je već osnovao poljoprivredno gospodarstvo unatrag pet godina prije podnošenja prvog zahtjeva za osnovno plaćanje
- podnosi zahtjev za plaćanje za mlade poljoprivrednike za gospodarstvo koje mu je prvo u kojem je nositelj
- je završio odgovarajuće obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja verificirano od strane Ministarstva znanosti ili odgovarajući stručni program edukacije u poljoprivredi ili ruralnom razvoju

VAŽNO!!! U odnosu na programsko razdoblje 2015.-2022., primjenjuje se kontinuitet potpore za korisnike mjere Plaćanja za mlade poljoprivrednike te će se potpora odobravati i postojećim korisnicima potpore za preostalo razdoblje do pet godina.

Iznos potpore osigurat će se u okviru 2% omotnice za izravna plaćanja, a potpora će se dodjeljivati za maksimalno prvih 50 ha. Minimalno i maksimalno odstupanje od planiranog jediničnog iznosa od 85,42 EUR/ha postavljeno je na 20% jer je teško predvidjeti broj uključenih mladih poljoprivrednika, a očekivani učinak se procjenjuje na temelju uključivanja mladih poljoprivrednika u potporu za kalendarsku 2021. godinu.

Minimalni iznos potpore je 68,34EUR/ha, a maksimalni iznos potpore je 102,51 EUR/ha.

Intervencija 31. Eko sheme - Sheme za klimu, okoliš i dobrobit životinja

Eko sheme

Eko sheme kao klimatsko okolišne intervencije unutar izravnih plaćanja su obvezne intervencije za svaku državu članicu te dobrovoljne za korisnika. Unutar omotnice za izravna plaćanja od 374.770.237 EUR/godišnje, za eko sheme je osigurano **obveznih 25% omotnice**, odnosno 93.692.559 EUR/godišnje. Za razliku od višegodišnjih obveza unutar klimatsko

okolišnih intervencija iz II. stupa (IAKS mjera), korisnici prilikom provedbe eko shema preuzimaju jednogodišnju obvezu.

Potpora za eko sheme dodjeljuje se u obliku:

dodatnih plaćanja na osnovnu potporu dohotku

- 31.01. Intenzivirana raznolikost poljoprivrednih površina,
- 31.03. Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina.

nadoknade dodatnih troškova i gubitka prihoda koji su rezultat preuzetih obveza

- 31.02. Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima,
- 31.04. Uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama,
- 31.05. Minimalni udio leguminoza od 20% na poljoprivrednim površinama,
- 31.06. Konzervacijska poljoprivreda,
- 31.07. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti (TVPV).

Prihvatljivi korisnik je aktivni poljoprivrednik te ima u korištenju poljoprivredno zemljište upisano u ARKOD sustav. Potpore se dodjeljuju za minimalno 1 ha površine prihvatljivog poljoprivrednog zemljišta.

Ostali osnovni uvjeti za intervencije koje su potpora u obliku dodatnih plaćanja na osnovnu potporu dohotku: ispunjavanje uvjeta minimalnih zahtjeva za primanje izravnih potpora, **posjedovanje prava na plaćanje**, pravovremeno podnošenje jedinstvenog zahtjeva i ostale propisane popratne dokumentacije.

Ostali osnovni uvjeti za intervencije koje su potpora u obliku nadoknade dodatnih troškova i gubitka prihoda koji su rezultat preuzetih obveza: ispunjavanje uvjeta minimalnih zahtjeva za primanje izravnih potpora, pravovremeno podnošenje jedinstvenog zahtjeva i ostale propisane popratne dokumentacije. **VAŽNO!!! Za ostvarivanje potpore kod ovih eko shema korisnik ne mora imati prava na plaćanja!**

Više pojedinosti o eko shemama možete pronaći u zasebnom dokumentu.

Intervencija 32. Proizvodno vezana potpora dohotku (PVP)

Proizvodno vezana potpora namijenjena je proizvodnji u sektorima koji su u poteškoćama, koji su važni iz ekonomskih, socijalnih i okolišnih razloga, radi povećanja njihove konkurentnosti, održivosti i kvalitete. Dodjeljuje se za krave u proizvodnji mlijeka, prvotelke, tov junadi, krave dojilje, ovce i koze, šećernu repu, voće, povrće, sjeme i krmno proteinske usjeve. Isplaćuje se po prihvatljivom hektaru ili grlu.

Više pojedinosti o PVP možete pronaći u zasebnom dokumentu.